DELE AF FORMUERET – SOMMEREKSAMEN 2011

Opgave nr. 1: Aftaleret

Søndag den 6. februar 2011 skrev Asger Arnfred et brev med følgende ordlyd til Bente Brask, som havde været Asgers elskerinde gennem de seneste 14 år:

> »Kære Bente. Som vi talte om den anden dag, kom min hustrus, Hannes, død som et chok, selv om hun var meget syg. Tænker, om det var dét med os to, der gjorde det helt af med hende? Jeg vil godt bede dig om en tjeneste: Vil du prøve at sælge Hannes antikke forlovelsesring, som jeg har arvet? Du har jo så mange kontakter. Kærligst Asger. PS. Jeg vedlægger nogle billeder, som du kan fremvise til interesserede købere«.

Bente modtog Asgers brev og billederne mandag den 7. februar.

Dagen efter, den 8. februar, modtog og læste Bente en sms med følgende ordlyd fra Asger:

> »Kære Bente. Jeg glemte at sige til dig, at du skal have mindst 12.000 kr. for Hannes ring«.

Bente henvendte sig fredag den 11. februar hos antikvitetshandler Calle Cold, som opkøbte gamle ting, herunder en sjælden gang antikke smykker. Bente viste Calle billederne af ringen og forklarede, at hun skulle sælge den for Asger. Calle sagde, at det var »noget underligt noget«, at Bente sådan ville sælge en ring, der ikke var hendes egen. For at feje Calles usikkerhed af banen fremviste Bente brevet fra Asger. Da Calle havde læst brevet, sagde han, at det jo så »helt betryggende ud«.

Bente havde glemt alt om Asgers sms, så hun aftalte med Calle, at Calle skulle købe ringen for 11.000 kr. Bente og Calle aftalte, at Calle skulle hente ringen hos Asger den følgende uge og betale købesummen ved afhentningen. Bente og Calle aftalte videre, at Calle kunne beholde billederne af ringen, idet han ønskede at forevise dem for en juvelér, som kunne vurdere ringens værdi.

Calle foreviste senere samme dag billederne af ringen for en anerkendt juvelér i København. Juveléren vurderede ringens værdi i handel og vandel til 13.000 kr. Calle betalte 500 kr. for udstedelse af et certifikat med vurderingen.

På Valentins Dag, mandag den 14. februar, troppede Bente op hos Asger medbringende en stor buket røde roser og fortalte om handlen med Calle. Asger sagde, at han »nødig ville ødelægge den gode stemning«, men at han ikke kunne acceptere, at Bente kun havde fået 11.000 kr. for den antikke ring. Asger ringede straks til Calle, som forlangte at få ringen udleveret mod betaling af købesummen, hvilket Asger nægtede.

For det tilfælde, at Calle ikke havde krav på at få ringen udleveret fra Asger, krævede Calle erstatning af Asger og/eller Bente. Calle forlangte principalt 13.000 kr., svarende til ringens værdi. Subsidiært krævede Calle 2.500 kr., svarende til forskellen mellem den pris, som juveléren havde anslået på ringen, og den købesum, Calle havde aftalt med Bente. Hertil havde Calle lagt omkostningerne på 500 kr. til udfærdigelse af certifikat på ringen hos juveléren. Mest subsidiært krævede Calle et mindre beløb i erstatning. Både Asger og Bente bestred at være erstatningsansvarlige over for Calle. Parterne var enige om, at ringens værdi var 13.000 kr. som fastslået af juveléren.

Hvordan er parternes retsstilling?

Løsningseksempel til opgave nr. 1: Aftaleret

1. Forholdet mellem Asger og Calle

Der må først og fremmest tages stilling til, om Calle har krav på at få udleveret ringen fra Asger. Afgørelsen af dette spørgsmål beror på, om Bente har haft den fornødne fuldmagt til at sælge ringen til Calle for 11.000 kr.

Bente er i besiddelse af en § 18-fuldmagt i form af brevet fra Asger. Der er ingen tvivl om, at fuldmagtserklæringen alene retter sig mod Bente, og at brevet pga. sit personlige indhold ikke er beregnet til forevisning for tredjemand (Lærebogen s. 301 f.). Det forhold, at Bente alligevel viser brevet til Calle, ændrer ikke på fuldmagtens karakter. (De vedlagte billeder er beregnet til forevisning til tredjemand, men udgør ikke i sig selv en § 16-fuldmagt) (Lærebogen s. 302 f.).

Ved Asgers sms af 8. februar fastlægges den nærmere rækkevidde af brevets § 18-fuldmagt, derved at Asger sætter en mindstepris på 12.000 kr.

Bente har dermed samlet set en § 18-fuldmagt, dvs. en fuldmagt uden særlig tilværelse, til at sælge Asgers ring for mindst 12.000 kr. Ved sådanne fuldmagter er legitimationen/fuldmagten og bemyndigelsen sammenfaldende (Lærebogen s. 301).

Da Bente sælger ringen til Calle for 11.000 kr., overskrider hun sin fuldmagt/bemyndigelse. Forskellen mellem ringens værdi (13.000 kr.) og den aftalte købesum (11.000 kr.) bevirker ikke, at Calle er i ond tro om fuldmagts-/bemyndigelsesoverskridelsen. Det er imidlertid uden betydning, at Calle er i god tro om bemyndigelsesoverskridelsen, når Bente som her handler helt uden for fuldmagten, jf. AFTL § 11, stk. 2 (Lærebogen s. 317 f.).

Konklusionen er, at Asger ikke er bundet over for Calle. Calle kan dermed ikke forlange at få ringen udleveret.

2. Calles erstatningskrav mod Bente

Bente har optrådt som fuldmægtig for Asger, og hun er dermed objektivt erstatningsansvarlig efter AFTL § 25 over for Calle. (Bente kan ikke fritages for ansvaret i medfør af § 25, stk. 2 (Lærebogen s. 332 f.)).

Calle kan selvsagt ikke få sit principale krav på 13.000 kr., svarende til ringens værdi, opfyldt, hvis han ikke samtidig betaler den aftalte købesum på 11.000 kr.

AFTL § 25 giver hjemmel til, at tredjemand kan kræve erstatning for sin positive opfyldelsesinteresse (Lærebogen s. 332). Dette indebærer, at Calle skal stilles, som om aftalen var blevet opfyldt efter sit indhold. Calle kan herefter først og fremmest kræve erstatning for sin mistede fortjeneste, dvs. forskellen mellem ringens værdi (13.000 kr.) og den aftalte købesum (11.000 kr.), dvs. 2.000 kr.

Calle kan ikke samtidig kræve erstatning for omkostningerne til certifikatet/vurderingen, dvs. de 500 kr., som han har betalt til juveléren. Disse omkostninger skulle Calle have afholdt under alle omstændigheder – også selv om aftalen havde været gyldig (Lærebogen s. 112 f.).

Calles subsidiære krav om en erstatning på 2.500 kr. må dermed også afvises.

Konklusionen er, at Calle kan kræve 2.000 kr. af Bente.

3. Calles erstatningskrav mod Asger

Asger har ikke handlet uagtsomt ved sin udstedelse af fuldmagtserklæringen/-erklæringerne til Bente eller på anden måde, og Asger er dermed ikke erstatningsansvarlig over for Calle (Lærebogen s. 109 f., 112 f. og 130).

(Da der ikke foreligger en gyldig aftale, skal et eventuelt erstatningskrav mod Asger beregnes efter reglerne om den negative kontraktsinteresse, dvs. at Calle højst kan kræve sig stillet, som om kontraktsforhandlingerne ikke havde fundet sted. Dette krav svarer til de omkostninger, som Calle forgæves har afholdt til vurdering af ringen, dvs. 500 kr.

Det bemærkes, at Calle, såfremt han vælger at rette kravet mod Bente, ikke tillige kan kræve erstatning af Asger).

»Lærebogen« er: *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen:* Aftaler og mellemmænd, 5. udgave (2006).

Opgave nr. 2: Erstatningsret

Asger Andersen, der var uddannet tjener, var ansat hos Vikarbureauet Gourmet v/Gert Gertsen, hvorfra restauratører i tilfælde af spidsbelastning, sygdom blandt deres tjenere mv. ganske ofte lejede vikarer. Asger fik sin løn udbetalt af Vikarbureauet Gourmet, som opkrævede betaling for vikartimerne hos restauratørerne.

Lørdag den 14. maj 2011 havde restauratør Rune Rand påtaget sig at holde et større bryllup. Rune var klar over, at han den pågældende dag havde brug for en ekstra tjener, og rettede derfor henvendelse til Gert, som lovede at sende Asger.

Asger, der altid var meget punktlig, forlod sit hjem i sin egen bil lørdag den 14. maj i så god tid, at han var sikker på at nå frem til Runes restaurant, som lå et stykke uden for byen, til aftalt tid. Umiddelbart efter Asger var svinget ud på landevejen bagved en lastbil, som blev ført af ejeren Erik Eriksen, og som transporterede træstammer, skete der pludselig det, at en af træstammerne faldt af. Selv om Asger kørte helt forsvarligt, var det umuligt for ham at undgå kollisionen med træstammen.

Skaden på Asgers bil, der var ansvars- og kaskoforsikret uden selvrisiko i forsikringsselskabet Helsikring, beløb sig til 30.000 kr.

Eriks lastbil var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Totalsikring.

Efter kollisionen med træstammen var det umuligt for Asger at fortsætte kørslen i egen bil. Asger besluttede, at han i stedet ville tage turen ud til Rune i en Toyota, som tilhørte Asgers nabo, Bent Brandt. Asger skyndte sig hjem for at hente bilen. Bent var bortrejst og havde bedt Asger om at fodre sine akvariefisk, og derfor havde Asger en nøgle til Bents hus. Asger havde set, hvor Bent havde lagt nøglen til Toyotaen, og selv om Asger vidste, at Bent aldrig lånte sin bil ud, tænkte han, at han ved at tage Toyotaen stadig kunne møde til aftalt tid hos Rune, og at Bent aldrig ville opdage, at bilen havde været benyttet.

Asger ankom herefter som planlagt til Rune og blev straks sat i gang med arbejdet. Under serveringen af hovedretten blev Asger et øjeblik distraheret af et latterbrøl fra en af gæsterne med den følge, at han spildte sovs på Karen Karlsen, som var en af bryllupsgæsterne. På grund af den spildte sovs blev Karens kjole helt ødelagt. Kjolen kunne hverken vaskes eller renses ren. Karens kjole var helt ny og havde kostet 25.000 kr.

Da Asger var færdig med sit arbejde hos Rune, gik han ud til Bents Toyota, som han havde parkeret helt forsvarligt på gårdspladsen ved restauranten. Asger konstaterede straks, at Toyotaen, mens den havde holdt parkeret, havde fået en bule. Det kunne ikke opklares, hvorledes bulen var opstået.

Skaden på Bents bil, der var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet No Fault, beløb sig til 10.000 kr.

Da Asger endelig kom hjem, blev det et frygteligt uvejr. Asger opdagede, at lynet slog ned i Bents hus. Asger styrtede over til Bents hus og konstaterede, at der på grund af lynnedslaget var opstået ild i Bents soveværelse. Asger låste sig ind i huset og fyldte en spand med vand, idet han var klar over, at det var helt nødvendigt at få slukket ilden, så den ikke bredte sig til resten af huset. Det lykkedes hurtigt Asger at slukke ilden. Under redningsaktionen gik der ild i Asgers bukser. Bukserne, som Asger havde købt i sommeren 2010 for 1.000 kr., var ødelagt. Efterfølgende viste det sig, at der under Asgers redningsaktion var sprøjtet vand på en antik kommode, som Bent havde stående i soveværelset. Kommoden måtte derfor istandsættes for 2.500 kr.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Løsningseksempel til opgave nr. 2: Erstatningsret

1. Skaden på Asgers bil (30.000 kr.)
Asgers kaskoforsikring i forsikringsselskabet Helsikring dækker skaden på 30.000 kr. Spørgsmålet er herefter, om selskabet har regres til en eventuel skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 410 f.).

Erik er ansvarlig på objektivt grundlag for de skader, som lastbilen forvolder, jf. FL § 101, stk. 1. Spørgsmålet er imidlertid, om den ansvarspådragende begivenhed – dvs. træstammen, der falder af – er omfattet af begrebet færdselsuheld i FL § 101, stk. 1's forstand. Da træstammen, der transporteres på lastbilen, falder af under kørslen, og da skaden på Asgers bil sker i umiddelbar tilknytning hertil, foreligger der et færdselsuheld, som er omfattet af det objektive ansvar i FL § 101, stk. 1 (Lærebogen s. 178). Ansvaret bortfalder ikke, selv om skaden på Asgers bil er kaskoforsikret, jf. EAL § 21, nr. 1 (Lærebogen s. 410). Helsikring har derfor et regreskrav mod lastbilens ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 21, nr. 1, og FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 183 ff. og 410 f.).

2. Skaden på Karens kjole (25.000 kr.)
Ifølge opgaveteksten »blev Asger et øjeblik distraheret af et latterbrøl fra en af gæsterne«, og da han derved begår en professionel fejl, har han handlet culpøst (Lærebogen s. 66 ff. og 88 ff.).

Skaden forvoldes i forbindelse med, at Asger udfører en arbejdsopgave, mens han er udlejet til Rune. Spørgsmålet er derfor, om ansvaret i henhold til DL 3-19-2 påhviler udlejeren Vikarbureauet Gourmet/Gert eller lejeren Rune. Selv om Asger er ansat af og får sin løn udbetalt af udlejeren/Vikarbureauet Gourmet (de virksomhedsorganisatoriske forhold), bærer lejeren/Rune ansvaret i henhold til DL 3-19-2, da Asger glider ind og udfører et arbejde hos Rune, omtrent som hvis han havde været almindeligt ansat hos Rune (Lærebogen s. 124 f.).

Uanset om kravet mod Asger rejses som et krav fra Karen eller som et regreskrav fra Rune, bortfalder Asgers erstatningsansvar, jf. EAL § 23, stk. 1 og 2, da Asger har forvoldt skaden ved simpel uagtsomhed og tilmed besidder en underordnet stilling (Lærebogen s. 130 ff.).

Som udgangspunkt udgør Karens erstatningskrav 25.000 kr., jf. princippet i FAL § 37, stk. 2 (Lærebogen s. 287 f.). Spørgsmålet er imidlertid, om erstatningen skal nedsættes, idet Karen ved at gå til bryllup i en kjole til 25.000 kr., som ikke kan tåle, at der bliver spildt sovs på den, herved har udsat andre for at ifalde et betydeligt erstatningsansvar ved blot en ringe uagtsomhed. Erstatningen til Karen bør derfor nedsættes (Lærebogen s. 383).

3. Skaden på Bents Toyota (10.000 kr.)
Asger har uberettiget og forsætligt tilegnet sig nøglen til Bents bil (han var endog klar over, at Bent aldrig lånte sin bil ud). Asger har ikke i forbindelse med selve skadens indtræden handlet culpøst (bilen var ifølge opgaveteksten »parkeret helt forsvarligt på gårdspladsen

ved restauranten«), dvs. skaden på Bents Toyota i forhold til Asger er hændelig. Da Asgers uberettigede brug af bilen er forsætlig, er han imidlertid erstatningsansvarlig for skaden på bilen, jf. læren om casus mixtus cum culpa (Lærebogen s. 262 f.) (eller evt. omfattet af DL 5-8-1 a fortiori, da forholdet kan karakteriseres som et »tvangslån«, Lærebogen s. 124).

4. Lynnedslaget i Bents hus

4.1. Skaden på Bents kommode (2.500 kr.)

Skaden på Bents kommode er sket under Asgers forsvarlige redningsaktion. Asgers handling er derfor nødvendig for at afværge et formuetab på Bents hus, og Bent, der er bortrejst, er selv forhindret i at handle. Betingelserne for udøvelse af negotiorum gestio er dermed opfyldt, og derfor ifalder Asger ikke erstatningsansvar for skaden på kommoden (Lærebogen s. 54).

4.2. Skaden på Asgers bukser (1.000 kr.)

Selv om betingelserne for udøvelse af negotiorum gestio er opfyldt, jf. ovenfor pkt. 4.1, kan Asger ikke kræve erstatning for den skade (bukserne), som han pådrog sig under redningsaktionen. Begrundelsen er, at den opståede »nødsituation«, dvs. lynnedslaget, selvsagt ikke skyldes Bents uagtsomhed (Lærebogen s. 54).

»Lærebogen« er *Bo von Eyben og Helle Isager*: Lærebog i erstatningsret, 6. udgave (2007).